

GİF Gözüyle – İlk Bakışta

8 Nisan 2026

Değerli GİF Üyeleri,

ABD ve İsrail'in 28 Şubat'ta İran'a karşı başlattıkları savaşta dün gece itibarıyla bir ateşkese varılmıştır. Pakistan'ın ev sahipliğinde barış müzakereleri yürütüleceği bildirilmiştir.

Bu çerçevede, bir "ilk bakış" olarak, aşağıdaki değerlendirmeleri yapmak mümkündür:

- Ateşkes sağlanması olumlu ve önemli olmuştur.
- ABD Başkanının savaşa bu aşamada devam etmek ve kapsamı büyütme (bariz savaş suçu işlemek) istemediği görülmekle beraber, "kaybetti" algısını da kabullenemeyeceği tahmine müsaittir.
- Bir müzakere başlayacak olmakla beraber, bunun parametreler belirsiz, başarı ihtimali ise geçmiş tecrübeler ışığında, çok düşüktür.
- İlk açıklamalara bakılırsa hiçbir temel unsur üzerinde ortak zemin bulunmamaktadır. Taraflar orijinal pozisyonlarını korur görünmektedirler.
- Sonuçta, özellikle Hürmüz Boğazı ve ayrıca nükleer program, balistik füze kabiliyeti, vekil güçler, İsrail/Lübnan konularında ne olacağı belirsizliğini korumaktadır.
- İran bakımından: Rejim yerinde durmakta, çok ağır kayıplar vermiş olmakla beraber, soluklanıp toparlanma şansı yakalamış bulunmaktadır. İktidarın, eşyanın tabiatı gereği hem içeride hem dışarıda sertleşmesi beklenmelidir. Hürmüz Boğazı üzerinde egemen kontrol bağlamında sağlanan kazanım ise kolayca elden bırakılmayacaktır.
- ABD bakımından: İran'ın askeri imkân ve kabiliyetlerine büyük zaiyat verilmiş, ancak Hürmüz Boğazının kontrolü kaybedilmiştir. Nükleer program yok edilmemiştir. Savaş kazanılmamış, istemeyerek de olsa, daha radikal bir rejim yaratılmıştır. Bu sonuç (normalde savaşa girilince çatlak seslerin nadir görüldüğü) ABD içinde siyaseten tartışılacak, Başkan, MAGA hareketi ve Cumhuriyetçi çevreleri bölecektir. ABD Silahlı Kuvvetleri ise bölgeden çekilmeyecek ve mühimmat tazeleyip yeniden saldırıya hazır teyakkuz halini sürdürecektir.
- İsrail: Lübnan, Gazze ve Batı Şeria'da operasyonlar devam edecek, İran bağlamında eller tetikte olacak, ABD'yi tekrar savaşa sokmak için fırsat kollanacaktır.

- Türkiye bakımından ise kinetik operasyonların durmasının müspet, ancak belirsizliğin devamı ve çatışmaya dönme ihtimali menfi denilebilecektir. NATO'nun hava savunması bağlamında müteyakkız kalması hayati önemde olmayı sürdürecektir.

Hülasa, ateşkesin –geçmiş tecrübeler ışığında– her iki tarafın da anlık ihtiyaçlarına göre şekillenen bir taktik ara niteliğinde kalması muhtemeldir. Ateşkesin iki hafta dahi dayanmaması mümkündür. Taraflar arasında güven bulunmamakta, husumet had safhadadır. Bir anlaşma zemini yok görünmektedir. Buna mukabil taraflar kendi zaviyelerinden kaybetmeyi de göze alabilecek durumda değillerdir. İsrail faktörü ortadadır. Denklem, bilimde farazi olarak tartışılan, durdurulamaz bir gücün, yıkılmaz bir nesneyle çarpışması sorunsalını hatırlatmaktadır. Savaşa dönüş seçeneği gerçektir. Bu senaryo, maalesef, daha da yıkıcı olabilecek; yatay ve hatta dikey tırmanma riski de barındırabilecektir.

Özetle, bu pilav daha çok su kaldıracaktır. Piyasalardaki genel iyimserliğin ise jeostratejik risk bağlamında karşılığı yok görünmektedir.

Son söz: ABD Başkanı'nın bugünlerde gündem değiştirme (Grönland, Küba, NATO, kabine değişikliği gibi) manevraları dikkatle izlenmelidir. Böyle bir hamle, müzakerelerin en azından bir şansı var anlamına gelebilir.

En iyi dileklerimizle,